

Enteriőrfotó - az Iparművészeti Múzeum I. emeleti kiállítóterének ún. magyar terme a maksai református templomból származó festett famennyezettel

Adattár - Fényképgyűjtemény

Leltári szám:	FLT 25533
Alkotó:	Weinwurm, Antal (1845 - 1925 k.) / fényképész
Készítés ideje:	1900 KÖRÜL
Készítés helye:	Budapest
Anyag:	albumin fotópapír
Technika:	fekete-fehér fotó
Méret:	magasság: 26 cm szélesség: 31,5 cm

A *Vasárnapi Ujság* 1897. november 28-i száma így számolt be az Iparművészeti Múzeum megnyitásáról:

Az Iparművészeti Múzeum november 20-ika óta megnyílt rendeltetésének. A főváros egyik nevezetes közintézete, a hazai ipar művészi fejlesztésének nagy céljával és nemzeti irányban való művelésével. A művelt világ ipari versenyében a nemzeti sajátosságok adnak eredetiséget a műipar ama számtalan termékének, melyeket nem annyira a mindennapi szükség, mint a jó ízlés, a fényűzés vágya keres föl és szerez össze, hogy a lakásnak, az otthonnak díszet, kellemet, előkelőséget vagy kérkedő fényt adjon vele. Ezekért tömérdek pénz vándorol külföldre. Az Iparművészeti Társulat azért alakult Magyarországon, hogy az irányt és szakoktatást megadja iparosainknak, s a mintákat is előtárja.

Az Iparművészeti Múzeum palotájának építői – Lechner Ödön és Pártos Gyula – külsőleg is kifejezni kívánták az intézet célját és a megszokott építési stílus helyett egész mást alkalmaztak. Magyarost óhajtottak nyújtani. De magyar építési stílus nincs. Fölhasználták azonban a keleti formákat, a kerek és csipkés boltíveket, a jellegző (sic!) ablaküregeket és a magyar díszítésnek régi emlékeit, melyeket hímezések, századok előtti festések őriztek meg. A palota külseje és belső berendezése következetesen keresztül vitte ezt a feladatot. A külső is eltérő nyilvános épületeinktől. Sem malter, sem faragott kő nincs rajta alkalmazva. A külső falakat a Zsolnay-féle híres gyár égetett és mázas agyagból való majolikái borítják, virágos és tulipános díszekkel, melyek zománczos fényben ragyognak. A párkányzat is sárgás majolika, sőt a középső kupola fölött emelkedő gloriét szintén égetett agyag. A belső berendezésben az ajtók, ablakok felszerelése, a lakatos munka is mind a magyaros minták után készült.

Megnyitása előtt már két fényes napja volt az új múzeumnak. A múlt év okt. 25-ikén a király helyezte el benne a zárkővet. Az idén, szeptember hóban pedig Vilmos német császár látogatta meg a még berendezetlen intézetet, s akkor mondta emlékezetes szavait, hogy a nemzeti jelleget mindenben meg kell őrizni.

A múzeumot 1893 őszén kezdték építeni, Lechner Ödön tervei szerint, kinek finom ízlését és eredeti felfogását annyira dicséri az ékes palota mind formai szépségében, mind belső berendezésében. Kettős célra épült. Benne gyűjtik össze a műipar tárgyait, őrzik meg a magyar ipar mindazon termékeit, melyeket megmenteni lehet, természetesen kiegészítve az összes modern ipar példanyújtó gyűjteményeivel. Az épület egyik nagy részét, a Kinizsi utca felőli traktust, az iparművészeti iskola foglalja el, ahol a szakoktatás tart folytonosan. Ezenkívül egy nagy terem a váltakozó kiállítások számára készült. Itt jelenleg az iparművészeti társulat kiállítása látható. Ezzel együtt nyílt meg a múzeum e hó 20-ikán. Az iparművészeti iskola már a múlt ősz óta a palotában teljesíti feladatát. Berendezve egészen a múzeum még nincs, mert az előirányozottnál sokkal nagyobb költségek a rendelkezésre álló pénzt kimerítették. A tárgyak egy része tehát még várja az alkalmas szekrényeket, s az Üllői-úti és Rákos [ma: Hőgyes Endre] utcai sarokrész nagy terme zárva marad egyelőre. A Rákos utca felől eső hosszú nagy teremben s a körülte levő folyosókon a magyar műipari tárgyak gyűjteménye van együtt.

Az épület belseje első rendű látványosság, tágas termeivel, nagy világosságával, kedves és finom részleteivel. A múzeum feladatát az építész nem minél több teremben vagy szobában kereste, hanem minél nagyobb területekben, ahol a gyűjteményeket csoportosítani, minden oldalról megtekinteni lehet. Kitűnő megoldása ennek az úgynevezett

fedett udvar, mely voltaképpen egy nagy terem, alól köröskörül folyosókkal, ezek fölött karzattal. A teremben van hely a váltakozó kiállításokra, de a múzeum állandó tárgyainak is. A folyosót, a karzatokat egészen a múzeum foglalja el.

A múzeum Üllői úti homlokzata fölött uralkodó kupola az épület belsejében is kitűnően érvényesül, mint a világosság forrása, s mint látvány, mert a földszintről egész háromemeletnyi magasságban végigláthatni a kupola belsejében, föl a virágos üvegfedélre. Csupa sárga majolikadísz borítja az Üllői úti főbejáratból nyíló előcsarnokot, melynek egyik oldala az utcára is szabad, s az utcai közlekedéstől mindössze vasrács zárja el. Olyan mint egy kápolna. Innen jutunk a nagy előcsarnokba, mely fölött a kupola nyílik. Innen a kupola nyílásának távlata a háromlevelű lóhere formáját utánozó átmenetben mutatkozik, s fehér, világos belsejében a karzatok csipkés párkányzata látszik. Erről a tágas és világos helyről tárul föl a nagy kiállítási udvar, üveg tetejével, oldalt a folyosók és karzatok szép tagozatú kerek nyílásaival, melyek közt oszlopok helyezkednek el. Vidám és derült ez a kép, architektúrájában egyszerű, nemes. A közönség mindig sokáig megáll ezen a helyen, hogy élvezze a művészies benyomásokat, melyeket a tervező építész oly öntudatosan és oly eleven érzéssel számított ki.

A múzeum anyaga jelenleg körülbelül 9000 műtárgy, azonban ennek csak felét rendezhették el eddig. A rendezésnél a nemzeti jelleg és a történeti korszakok az irányadók. A külföldi ipar bemutatása természetesen a múzeum egyik feladata, hogy minél nagyobb legyen az okulás köre. Arabs, indus, kínai, japán cikk is bőven kínálja az exotikus példákat.

A nemzeti jelleget a magyar terem adja meg. E hosszúkás terem mennyezetét a maksai ref. templom hajdani (1766-ból eredő) festett famennyezetének kockáival borították be. A terem egyik végén faoszloptól tartott karzat a sólyi ref. templomnak 1624-ből maradt karzata. Magyar iparművészeti emlékeink java része itt van felmutatva e teremben: régi hímzések, bútordarabok, ötvös művek, csipkék, ruházat, (Brandenburgi Katalin erdélyi fejedelemné köntöse), egyházi öltönyök, bőrneműek, agyag- és üvegfélék, kancsók, porcellánok, stb. Az egykori híres holicai gyár edényeiből Bubits Zsigmond püspök ajándékozott becses gyűjteményt. Az újabb műipar cikkei egészítik ki a magyar termet.

A folyosókon, karzatokon leljük meg szép rendben a múzeum egyéb gyűjteményeit, melyeket iparosaink és kereskedőink anyai haszonnal tanulmányozhatnak.

A földöntudó udvari teremben a karácsonyi kiállítást az iparművészeti társulat rendezte s ebben kedves apróságok, hasznos cikkek, sőt drágaságok közt is lehet válogatni. Több előkelő cég, intézet, iskola, de leginkább magánosok vesznek részt a kiállításban. A gazdag és pompás kiállítás Ráth Györgynek, az iparművészeti társulat elnökének és Györgyi Kálmán titkárnak a fáradozását dicséri. A múzeum rendezését Radisics Jenő igazgató vezeti. Önérzetesen üdvözölhette és kalauzolta e hó 20-ikán a megnyitásra eljött közoktatásügyi minisztert.

Irodalom

- Szerk.: Szilágyi András: Architecture and museology at the end of the 19th century. The "Hungarian Room" of the Museum of Applied Arts. *Ars Decorativa* 28, 2012. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2012. - 7-22.; 1. kép (Semsey Balázs)

